

Hovman i affekt

2/9

Svenska Dagbladets reaktion inför vår ledare "Kungen under kriget" är karaktäristisk och intressant. Man söker — utom genom klumpigt formulerat ovet, som helt lämnas därhän — klara sig själv och värja de avslöjade kungliga intrigerna på en rad skilda, delvis helt stridiga linjer. Artikeln är så osammanhängande att de olika tankegångarna bör upptas punktvist.

1) Det sägs att vad Wigforss relaterar "är i allt väsentligt tidigare känt". I själva verket har Svenska Dagbladet i den förra debatten i saken förklarar abdikationsryktena "orimliga", utan stöd "hos någon person som verkligen stött i kontakt med händelserna under dessa kritiska dagar".

2) Man säger det rakt motsatta, antyder att Wigforss läst fel eller att fursten av Wied, liksom tidigare Reichenau, skulle ha lämnat felaktiga uppgifter om samtal med kungen. Abdikationshot skulle alltså inte ha förelegat, trots Per Albin Hanssons, Wigforss och Wieds uppgifter. Är det möjligt att man tror på detta?

3) Man tycks oberoende av vad som faktiskt förekommit hålla på att kungen 1913 och 1941 hade rätt. Med största indignation talas om Dagens Nyheter ord om "kungliga intriger med och avslöjanden inför främmande maktens representanter". Menar alltså Svenska Dagbladet att — om Reichenaus och Wieds uppgifter är korrekta — det är oriktigt att använda det citerade uttrycket? Menar tidningen att en svensk kung uppträder riktigt då han med en utländsk minister intrigerar mot den svenska regeringen och avslöjar stats-hemligheter för en sådan minister? Eller instämmer tidningen, som några satser ger vid handen, med oss om sakförhållandet är det av oss förutsatta?

4) Helt vid sidan av saken sägs att Wigforss sagt några vänliga ord om Gustaf V. Ja, Wigforss har sagt både vänliga och kritiska ord. Menar tidningen verkligen att Wigforss vänlighet gör kungens handlingssätt försvarligt?

5) Slutligen brister den hjälplösa ilskan fram i påståendet att Dagens Nyheter nu intar en an-

nan hållning till transiteringsfrågan än under kriget; nu skulle tidningen i motsats till då anklaga dem som gav efter för tyskarna för "feghet". I själva verket finns det inte ett ord av vare sig kritik eller beröm av transiteringsbeslutet i ledaren. Det är inte den saken vi diskuterar.

Ja, så "tänker" man i en stor tidning.

Vetenskap och nationalism

3/9

Stockholms högskola har utnämnt en norrmann, professor vid universitetet i Bergen Harald Ofstad, till professor i filosofi vid Högskolan. Av de svenska sakkunniga har de två satt Ofstad först med synnerligen vackra vitsord; den tredje hade placerat Ofstad relativt lågt. Humanistiska avdelningen och lärarrådet har liksom Högskolans styrelse föregslagit Ofstad. Utnämningen skall emellertid stadfästas av k. m:t, och i sitt yttrande över Högskolans beslut har universitetskanslern förklarat sig förhindrad att tillstyrka sådan stadfästelse. Universitetskanslern framhåller uttryckligen att han skulle ha tillstyrkt utnämningens beslut om Ofstad varit svensk medborgare. "I förevarande fall", förklarar kanslern, "tillkommer emellertid den omständigheten, att Ofstad såsom utländsk medborgare är underkastad det särskilda behörighetsvillkoret i § 28 Regeringsformen om 'utmärkt förtjänst'. Enligt min mening måste som en grundförutsättning för att en utländsk medborgare över huvud taget skall kunna komma i fråga till professur i Sverige krävas, att den 'utmärkte förtjänsten' är så klart dokumenterad, att för de sakkunniga ingen tvekan råder om hans absoluta företräde. Då en av de sakkunniga, professor Petzäll, uppfört Ofstad i tredje förslagsrummet samt till och med uttalat tvekan om hans kompetens, föreligger uppenbarligen icke denna grundförutsättning för att Ofstad skall kunna komma i fråga till professuren."

Denna motivering är inte övertygande. Kanslern utgår från att sakkunnigmajoriteten har vitsord då det gäller Ofstads placering i första rummet. Det finns emellertid intet tvivel om att de båda sakkunniga som bildar denna majoritet, professorerna Hedenius och Wedberg, jämväl anser att Ofstad fyller villkoret om "utmärkt förtjänst" enligt § 28 regeringsformen; professor Hedenius har särskilt betonat detta, och professor Wedbergs förord är av den art att han tydligen anser saken självklar. Varför skall då icke kanslern utgå från att även när det gäller den utmärkte förtjänsten sakkunnigmajoritetens mening har vitsord? Den motsatta ståndpunkten leder till att en sakkunnig får vetorätt då det är fråga om utnämning av utländska sökande. Detta om den formella och legala sidan av frågan. Att det skulle te sig sakligt orimligt att förbigå den norske sökanden blir tydligt om man beaktar att denne sökande omedelbart kan göras till svensk medborgare då han erhåller professuren, att den sökande som närmast skulle komma i fråga efter Ofstad endast under kort tid varit svensk medborgare samt att man allmänt torde utgå ifrån att det särskilda villkoret i § 28 regeringsformen borde slopas i fråga om medborgare i skandinaviska stater. Det är därför att hoppas att regeringen i detta fall följer sakkunnigmajoriteten och Högskolan, inte universitetskanslern.